Implementatie van gezondheidscommunicatie- en coaching rond leefstijlverandering in het kader van primaire preventie van hart- en vaatziekten binnen de eerstelijnszorg

Haio: VAN HOUTVEN Ellen , U.A.
Promotor: VAN ROYEN Kathleen , U.A.
Praktijkopleider: DE COCK Anne-marie , LEMMENS Liesbeth

Context: Hart- en vaatziekten zijn verantwoordelijk voor het grootste aantal sterfgevallen ter wereld. Inzetten op primaire preventie kan de morbiditeit en mortaliteit van hart- en vaatziekten aanzienlijk verlagen. Preventie behoort tot het takenpakket van de huisarts. Tijdsgebrek, een gebrek aan financiële middelen en een tekort aan kennis vormen echter barrières voor het systematisch aanbieden van primaire cardiovasculaire preventie. Het inzetten van specifiek opgeleide praktijkverpleegkundigen kan hiervoor een oplossing vormen. Primaire cardiovasculaire preventie start met de inschatting van het cardiovasculair risico op basis van risicofactoren. Nadien wordt dit risico gecommuniceerd en door middel van motivationele gespreksvoering en gedragsveranderingstechnieken getracht de levensstijl positief te beïnvloeden. Er bestaat in België echter geen wetenschappelijk onderbouwde richtlijn van hoe men primaire cardiovasculaire preventie kan implementeren in de huisartsenpraktijk met behulp van praktijkverpleegkundigen.

Onderzoeksvraag: Deze studie heeft als doel de implementatie van een complex preventieprogramma door praktijkverpleegkundigen ter preventie van hart- en vaatziekten in de eerste lijn te onderzoeken. Op die manier kan er inzicht verworven worden in de facilitatoren, barrières, en beïnvloedende factoren van het implementatieproces. Vervolgens kunnen er aanbevelingen voor de toekomst geformuleerd worden om primaire preventieprogramma's te optimaliseren in Vlaamse huisartsenpraktijken. Dit onderzoek maakt deel uit van een groter implementatie onderzoek omtrent de preventie van hart- en vaatziekten gefundeerd door de Europese Commissie (SPICES).

Methode: Eerst werd een literatuuronderzoek uitgevoerd om na te gaan wat er in de internationale literatuur al bekend is omtrent de ervaringen (barrières en facilitatoren) van huisartsen en praktijkverpleegkundigen bij de implementatie van primaire cardiovasculaire preventieprogramma's. In een tweede fase vond een kwalitatief, participerend actie-onderzoek plaats in één multidisciplinaire groepspraktijk in de stad Antwerpen. Data werd verzameld aan de hand van semi-gestructureerde interviews en één focusgroep op verschillende tijdstippen gedurende het implementatieproces. De interviews werden getranscribeerd en aan de hand van adaptieve framework analyse conform het Consolidated Framework for Implementation Research (CFIR) geanalyseerd.

Resultaten: In dit onderzoek werden twee praktijkverpleegkundigen en één huisarts geïnterviewd zowel tijdens de pre- implementatie fase, als op vier tijdstippen tijdens de per-implementatie fase volgens de PDCA cycli. In de focusgroep voor post-implementatie eindevaluatie werd het hele team betrokken. De resultaten toonden aan dat er nood is aan éénduidig, systematisch protocol inzake primaire cardiovasculaire preventie. De praktijkverpleegkundigen bleken omwille van hun unieke zorgverlener-patiëntrelatie, basisopleiding en tijdsbeschikking uitermate geschikt voor het uitvoeren van dit cardiovasculaire preventieprogramma. De huisartsen waren tevreden met deze nieuwe taakverdeling. Een voorwaarde hiervoor is een nauwe samenwerking tussen verpleegkundigen en huisartsen. Een praktijkmanager kan intern overleg tussen beide partijen faciliteren. Een sociaal werker kan de link vormen tussen de huisartsenpraktijk en externe organisaties. Daarnaast is er

behoefte aan meer praktische training van verpleegkundigen omtrent gedragsveranderingstechnieken. Het aanbieden van primaire preventie aan socio-economisch kwetsbare groepen werd beschouwd als barrière.

Conclusie: Er is nood aan een systematisch, wetenschappelijk onderbouwd protocol voor de primaire preventie van hart- en vaatzieken, bestaande uit risicobepaling (profiling), risicocommunicatie en leefstijl coaching door middel van gedragsveranderingstechnieken waarbij praktijkverpleegkundigen, huisartsen en paramedici multidisciplinair kunnen samenwerken in de Vlaamse huisartsenpraktijk. Er zal moeten gezocht worden naar innovatieve manieren om ook kwetsbare groepen beter te bereiken voor preventie in de huisartspraktijk.